

Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarında Unutulma Hakkı ve Basın Özgürlüğü^(*)

Right to be Forgotten and Freedom of the Press in the Decisions
of the Constitutional Court and the Court of Cassation

Hatice Sümeyye TAÇAR^(**)

Öz:

Bilgiye erişmek ve bilgiyi depolamak, teknolojik gelişmeler ile beraber hiç olmadığı kadar kolaylaşmıştır. Yıllar önce yaşanan bir olayı öğrenmek için gazeteye ulaşmak yerine internet aracılığıyla dakikalar içerisinde bilgiye erişmek olanaklı hale gelmiştir. İnternet aracılığıyla arşivlenen bilgilerin bireylere “unutulmama” gibi bir dönüşü olmuştur. Bireyin işlediği suçun, ismi *Google*’da aratıldığında görüntülenmesi, geleceğini serbestçe ve özgürce şekillendirmesini olumsuz yönde etkiler. Birey hakkındaki rahatsız edici bilgilerin dijital hafızadan silinmesini sağlamak amacıyla Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarında “unutulma hakkı” kavramına yer verilmiştir. Unutulma hakkı, uygulamada erişimin engellenmesi yoluyla gündeme gelmektedir. Erişimin engellenmesi yolu her ne kadar yalnızca internet ortamında yer alan içerikler için söz konusu olsa da bu hakkın insan haklarıyla olan ilişkisi ve Yargıtay tarafından verilen kararlar göz önüne alındığında, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan tüm kişisel veriler için unutulma hakkına başvurulabileceği hakkın amacıyla daha fazla bağdaşacaktır. Şüphesiz ki bireyin unutulma hakkı korunurken toplumun bilgi edinme hakkı ve basının ifade özgürlüğü kısıtlanmamalıdır. Bir yayının unutulma hakkı kapsamında değerlendirilebilmesi için yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel veri olarak kabul edilmeme, kamu yararına katkısı, habere konu kişinin kamuoyunda tanınırlığı, halkın ilgili yayına olan ilgisi unsurları bakımından irdelenmelidir. Bu çalışmada mevzuatta doğrudan yer edinmeyen unutulma hakkının Türk hukukundaki yeri ve unutulma hakkı ile basın özgürlüğü arasındaki sınır, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları çerçevesinde anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Unutulma Hakkı, İfade Özgürlüğü, Basın Özgürlüğü, Kişisel Veri, Erişimin Engellenmesi.

^(*) Araştırma Makalesi / *Research Article*

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 23.12.2022

Yayınlanmasının Kabul Edildiği Tarih: 07.04.2023

DOI: <https://doi.org/10.58733/imhfd.1357937>

Bu makaleye atıf için: TAÇAR, Hatice Sümeyye, “Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararlarında Unutulma Hakkı ve Basın Özgürlüğü”, *İMHD*, C. 8, S. 2, 2023, s. 609-634

^(**) Avukat, İstanbul Barosu / İstanbul - Türkiye

E-posta: sumeyyetacar@yahoo.com

Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-9283-5173>

Abstract:

With technological developments, it has become easier to access and store information. Instead of trying to access newspapers to learn about a past event, it is possible to access information within minutes via internet. Information archived via Internet has made individuals ‘unforgotten’. The fact that crimes committed by individual previously is displayed when his name is Googled negatively affects individual’s future prospects. Concept of ‘right to be forgotten’ has been included in decisions of the Constitutional Court and the Supreme Court to ensure deleting disturbing information about individuals from digital memory. This right comes up via blocking access in practice. Notwithstanding, the way of blocking access is relevant to contents on internet, regarding this right’s relation with human rights, decisions made by the Supreme Court, public’s capability to apply this for all personal data suits the purpose of this right more. Undoubtedly, freedom of expression of the public and press should not be restricted while protecting an individual’s right to be forgotten. In order to consider a publication within the scope of this right, certain conditions must be met. The conditions are as followed: the time it was in the air, being out of date and not being accepted as historical data, contribution to public interest and public recognition of person who is the subject of the news and public interest relevant to news. In this study, the place of this particular right, which is not directly included in legislation, and border between the right to be forgotten and freedom of press are explained within the framework of Supreme Court’s and Constitutional Court’s relevant decisions.

Keywords:

Right to be Forgotten, Freedom of Expression, Freedom of Press, Personal Data, Blocking Access.

GİRİŞ

Her insan salt kendine ait başkalarının bilgisi ve gözünden uzak bir hayata sahiptir¹. Kişinin başkalarından gizlediği, kamuya kapalı olan alanına özel hayat denir². Kişiyi diğerlerinden ayırt etmeye yarayan her türlü bilgi kişisel veridir. Diğer bir deyişle kişinin özel hayatına dâhil olan ve başkalarının bilmesini istemediği alandaki bilgiler kişisel veri kabul edilmektedir. Kişisel veriler yalnızca kişinin özel yaşamına dâhil unsurlardan oluşmamakta, mesleki ve ekonomik bilgiler gibi kişiyi belirli ya da belirlenebilir kılan tüm verileri kapsamaktadır³.

Teknolojinin gelişimi, sosyal medyanın yaygınlaşması ve her yaşta insanın sosyal platformlarda yer almasıyla birlikte bilgiye erişim kolaylaşmış, bireylerin kişisel verileri üzerindeki denetimi azalmış ve bireylerin özel hayatına

¹ HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN Muharrem, “Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar”, *Ankara Barosu Dergisi*, Y. 67, S. 4, 2009, s. 9.

² ÇELİK, Yeşim, “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 8, S. 32, 2017, s. 392.

³ AYDIN, Akgül, “Danıştay Kararları Işığında Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması”, *Danıştay Dergisi*, Y. 2013, S. 133, s. 24.

müdahale daha kolay hale gelmiştir⁴. Gerek kamu hizmetlerinin daha hızlı ve daha az maliyetle yürütülmesi gerek şirketlerin reklam ve pazarlama faaliyetlerinin daha doğru şekilde işlemesi için bireylere ilişkin pek çok kişisel veri işlenmektedir⁵. Ayrıca ifade ve basın özgürlüğü çerçevesinde basın, toplumu aydınlatma görevi kapsamında kimi zaman verisi işlenen kişinin ad ve soyadını belirterek haberler yayımlamaktadır. Gazete haberleri gibi fiziksel şekilde saklanan veriler her zaman ulaşılabilir durumda olmadığı için bir süre sonra unutulup gitmektedir. Oysa internet yayınları için aynı şey söylenemeyecektir⁶. Bunun bir sonucu olarak da arama motoru sonuçları bir kimseye ait yargının temelini oluşturabilecektir⁷.

Kimi zaman internet üzerinden kişilik haklarını ihlal edici yayımlar yapılabilmekte ya da yayımlandığı dönemde kişilik hakkı ihlali yapmasa bile yayın tarihinin üzerinden belli bir zaman geçmesiyle halen o yayına erişilebilmesi habere konu kişinin kişilik haklarını ihlal edebilecektir. Hiçbir hakaret ve kötü yorum içermeyip yalnızca objektif olarak doğruluğu konusunda şüphe bulunmayan bir bilgi dahi veri öznesinin açık kimliğiyle yayınlanması halinde haberin içeriğine göre veri sahibinin kişilik haklarına müdahale oluşturabilecek ve hayatını olumsuz etkileyebilecektir. Örneğin bir hekimin yıllar önce uyguladığı yanlış müdahale ile zarara uğrayan hasta olması halinde bu haberin hekim hakkında hiçbir hakaret ya da kötü yorum olmaksızın yalnızca toplumu bilgilendirme amacı ile yayımlanmasında kamu yararı bulunmaktadır. Ancak olayın üzerinden uzun yıllar geçtikten sonra haberin yayımlanmaya devam etmesi halinde topluma herhangi bir yararının olmayacağı yalnızca hekimin kötü bir hekim olarak düşünülmesine yol açacağı, yani itibarını zedeleyeceği ortadadır.

Bu çalışmada bireylerin kendilerini alâkadar eden ancak sınırsız kişinin erişebileceği verilerinin dijital hafızadan silinmesi ya da daha az karşılaşılan haliyle basılı yayımların toplatılması anlamına gelen unutulma hakkı, Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları ışığında anlatılmış, ayrıca ifade ve basın özgürlüğü ile mukayese edilmiştir.

⁴ KOCA, Mahmut / İlhan, ÜZÜLMEZ, “Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu (TCM m.135)”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, C. 21, Özel S., 2019, s. 71.

⁵ KÜZECİ, Elif, **Kişisel Verilerin Korunması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 3.

⁶ YENİCE CEYLAN, Özge, “Unutulma Hakkının Basın Özgürlüğü Karşısındaki Konumu”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, C. 3, S. 2, 2021, s. 2.

⁷ KÜZECİ, s. 255.

I. GENEL OLARAK UNUTULMA HAKKI

Unutulma hakkı, geçmişte hukuka uygun olarak yayılan ve dijital hafızada tutulan, bireyler hakkındaki olumsuz bilgilerin arşivlenmelerinde üstün kamu yararı olmadıkça toplum tarafından öğrenilmemesi ve hatırlanmaması için sivilinmesi ve yayımlanmasının engellenmesini isteme hakkıdır⁸. Unutulma hakkı, kişinin geçmişte kendisi veya üçüncü kişilerin sebep olduğu bir olay nedeni ile geleceklerinin olumsuz anlamda etkilenmemesi, geçmişe takılı kalmadan geleceğe yönelik plan yapabilmelerini sağlamaktadır⁹.

Unutulma hakkı ile kaldırılması talep edilen yayın içerikleri, kişisel verilerdir. Bu yönü itibarıyla unutulma hakkının konusunun kişisel veriler olduğu söylenebilir¹⁰. Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun (KVKK) 3. maddesine göre kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi kişisel veridir. Bu tanımdan kişisel veri kavramının içerisinde üç unsur barındırdığı anlaşılmaktadır. Bu unsurlar; bir veri bulunması, bu verinin kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması ve verinin gerçek kişiye ilişkin olmasıdır. Ayrıca tanımdan da görüldüğü üzere unutulma hakkının öznesi sadece gerçek kişiler olabilir¹¹.

Kişisel verilerin korunması hakkı ve unutulma hakkı, bireylerin kişiliğini serbestçe geliştirmesini, onurlu yaşamasını, özgürce geleceklerini inşa etmesini sağlar ve geçmişte yaşanmış kimi olayların kişinin aleyhine kullanılmasını önlemeyi amaçlar¹². Her iki hakkın özünde de geçmişte yaşanmış olumsuz olayların bir gün, gün yüzüne çıkma ya da kendisi aleyhine kullanılması korkusu yaşamadan bireyin kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi düşüncesi bulunmaktadır¹³.

⁸ AKKURT, Sinan Sami, "17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde 'Unutulma Hakkı'", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 65, S. 4, 2016, s. 2609.

⁹ SÖZÜER, Eren, **Unutulma Hakkı - İnsan Hakları Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 11; APAYDIN, Cengiz, **Basın, Televizyon ve Radyo Yayınlarında: Cevap ve Düzeltme Hakkı, İnternette Erişimin Engellenmesi, Unutulma Hakkı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 161.

¹⁰ YENİCE CEYLAN, s. 2.

¹¹ ÇIRAK, Ezgi; "Dijital Çağda Sonsuza Kadar Hatırlamaya Karşı: Unutulma Hakkı", **Ceza Hukuku Dergisi**, C. 13, S. 36, 2018, s. 164; YAVUZ, Can, **İnternetteki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması - Unutulma Hakkı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 51; KABADAYI, Elif Sinem, **Dijital Çağda Hissedilen Unutulma İhtiyacı ve Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Yeni Bir Hak Olarak Unutulma Hakkı**, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2021, s. 56.

¹² ELMALICA, Hasan, "Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 65, S. 4, 2016, s. 1628; BİLİR, Faruk, "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na İlişkin Değerlendirme ve İnternet Çağında Kişisel Verilerin Korunması", **Anayasa Yargısı**, C. 37, S. 2, 2020, s. 310.

¹³ ELMALICA, s. 1608; AKGÜL, Aydın, "Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: 'Unutulma Hakkı' ve AB Adalet Divanı'nın 'Google Kararı'", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 116, 2015, s. 14.

Kişiliğin serbestçe geliştirilmesi hakkı, kişiye başkaları tarafından gözetlenmek-sizin yalnız kalıp kendini geliştirebileceği, özgürce hareket edebileceği bir alan sağlar¹⁴. Kişinin yıllar önce işlediği suç, kişinin adı *Google*'da aratıldığında görünüyorsa kişinin onurlu yaşaması, kişiliğini serbestçe geliştirmesi söz konu-su olmayacaktır¹⁵. Bu tür tekrar gündeme gelmesi rahatsızlık uyandıracak bilgi-lerin silinmemesi, yok edilmemesi pek çok mağduriyete yol açabilecektir. Örneğin geçmişte işlediği suçtan pişmanlık duyan ve yeni bir sayfa açmak isteyen birey geçmişte işlediği ve pişmanlık duyduğu bir olayın kamuoyu nezdinde unutulmaması halinde, yeni bir sayfa açmakta zorlanacaktır. Ayrıca hukuka aykırı şekilde yayımlanan bir içerik olması halinde artık unutulma hakkından söz edilemeyecektir. Unutulma hakkının konusunu, yalnızca hukuka uygun olarak alenilemiş ve doğru olan kişisel veriler oluşturabilir¹⁶.

Sosyal medyaya ulaşımın kolay ve maliyetsiz olmasıyla birlikte her yaştan birey sosyal medya üzerinden paylaşım yapmaya başlamıştır. Bireyler rızaları ile fotoğraf, ses kaydı veya video kaydını sosyal medyada paylaştığında bu verileri üzerindeki hâkimiyetlerini kaybetmektedirler. Gönderi sahibi gönderisini yayından kaldırırsa dahi bu gönderi dijital hafızada yıllarca saklanacak ve gönderinin yayında kaldığı süre boyunca kimler tarafından kaydedildiği, arşivlendiği bilinemeyecektir¹⁷. Böyle bir durumda uçsuz bucaksız olan internette yayımlanan bir yayın üzerindeki denetim yetkisi veri öznesinin elinden alınmış olacaktır. Ayrıca kullanıcılar herkese açık olmayan profillerinden paylaşım yapsalar bile kullanıcının arkadaş listesinde kayıtlı olan birinin gönderiyi kaydedip farklı sosyal platformlarda paylaşması halinde yine kullanıcının gönderisi üzerindeki hâkimiyeti kendisinde olmayacaktır. Sözgelimi bir *Instagram* kullanıcısının paylaşımının, internette çalıştığı şirket ismiyle birlikte yayılması üzerine, çalışanın işine son verilmiş ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçu nedeniyle hakkında soruşturma başlatılmıştır¹⁸. Oysa kullanıcının gizli profilden yaptığı pay-

¹⁴ KAMA IŞIK, Sezen, *Avrupa Veri Koruma Hukukuna Anayasal Bir Bakış*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 219.

¹⁵ GÜNAY, Buket: *Kişilik Hakkı Perspektifinden Kadın Cinayetlerinde Hükümlünün Unutulma Hakkı*, *Yaşar Hukuk Dergisi*, C. 3, S. 2, 2021, s. 151.

¹⁶ YENİCE CEYLAN, s. 4; TANSUĞ, Çağla, “İdare Hukuku Perspektifinden Unutulma Hakkı”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2, 2021, s. 1568.

¹⁷ NALBANTOĞLU, Seray, “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 9, S. 35, 2018, s. 584; ÇINAR, Abdurrahim, “Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kap-samının Değerlendirilmesi”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 13, S. 49, 2022, s. 559.

¹⁸ Ensonhaber, “Pegasus Çalışanları Kadir Gecesinde Alkollü Alem Yaptı” (<https://www.ensonhaber.com/gundem/pegasus-calisanlari-kadir-gecesinde-alkollu-alem-yapti>) (E.T. 30.05.2022).

laşım diğer kullanıcılar tarafından farklı sosyal platformlarda paylaşılmamış olsaydı mevcut veri yirmi dört saat içinde yok olacaktı.

İnternetin böylesine yaygın olduğu çağımızda unutulmanın neredeyse imkânsız olduğu ortadadır. Günümüzde hatırlanmak kolay ve ucuz, unutulmak ise maliyetli ve zordur¹⁹. Kullanıcıların, yıllar önce sosyal medyada paylaştıkları herhangi bir şey dahi karşılarında çıkıp hayatlarını etkileyebilmektedir²⁰. Yetişkin birinin çocukken yaptığı sevimli bir paylaşım, yetişkinlik döneminde karşısına çıktığında utanç verici olabilmektedir.

İnsanların kamuya açık alanı mahremiyet olarak görmemesi sonucunda insanlar kamuya açık alanlarda başka insanların fotoğraflarını ve videolarını çekmekte ve daha sonra internette yayımlamaktadır. Ancak bir insanın kamuya açık alanda bulunması; bu alanda her görüntü ve sesinin izlenilmesine, dinlenilmesine, kaydedilmesine, sürekli ve sınırsız olarak başkalarının elinde bulunmasına rıza gösterdiği anlamına gelmez. Kamuya açık alanda “kalabalığın içinde dikkat çekmezlik” ilkesi geçerli olup kamuya açık alandaki kişinin gün içinde yaptıkları özel hayata dâhildir ve özel hayatın sahip olduğu korumadan yararlanır²¹. Kalabalığın içinde dikkat çekmezlik ilkesi kişinin kamuya açık alandayken sürekli izlenme, gözetlenme, kayda alınma endişesi yaşamamasıdır. Unutulma hakkının konusunu oluşturan veriler de kişinin kamuya açık alandaki verilerdir. Kamuya açık alan denilince akla yalnızca sokak gelmemelidir. Sosyal medya hesapları, internet yayınları da kamuya açık olup kalabalığın içinde dikkat çekmezlik ilkesi bu platformlarda da geçerlidir.

Unutulma hakkı, İspanyol vatandaşı bir avukat olan *Costeja Gonzalez*'in 1998 yılında bir gazetenin kendisinin sosyal güvenlik borçları için hakkında yapılan haczin ve gayrimenkulünün açık arttırmaya çıkarıldığı yayınlarının adının *Google* arama motoruna yazıldığından çıkıyor olması nedeniyle yaptığı başvuruyla gündeme gelmiştir. *Costeja Gonzalez*, İspanyol mahkemelerine başvurarak ilgili yayınların kaldırılmasını talep etmiştir. İspanyol mahkemesi *Google*'ın ilgili bağlantıları kaldırmasına karar vermiş ancak gazeteye yönelik herhangi bir karar almamıştır. *Google* temyize başvurmuş ve İspanya Ulusal Yüksek Mahkeme konuyu Avrupa Birliği Adalet Divanına taşımıştır. *Google* kişisel verilerin silinmeye zorlanmasının kamunun bilgi edinme hakkını engelleyeceği-

¹⁹ FORDE, Aidan, “Implications of the Right to be Forgotten”, *Tulane Journal of Technology & Intellectual Property*, S. 18, 2015, s. 83-84.

²⁰ KÜZECİ, s. 256.

²¹ Yar. 12. CD, E. 2019/973, K. 2020/218, 08.01.2020, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 25.07.2022).

ni savunmuştur. Divan, arama motoru işletmecisinin ekonomik menfaatinin yanı sıra kamuoyunun silinmesi talep edilen yayın içeriğini veri öznesinin adıyla birlikte öğrenmesindeki menfaati ile veri öznesinin sosyal hayatı, özel hayatın gizliliği ve kişisel verilerinin korunması gibi temel hakları arasındaki menfaate bakılması gerektiğini belirtmiştir²². Sonuç olarak Divan, kişinin adı yazıldığında on altı yıl önce gerçekleşen olaya ilişkin bağlantı verilmesinin kabul edilemez olduğuna ve kişinin bu bağlantının kaldırılmasını talep hakkı olduğuna karar vermiştir. Bu kararlar birlikte unutulma hakkı Avrupa Birliği nezdinde resmi olarak tanınmış ve uluslararası tanınırlığa ulaşmıştır²³. On altı yıl önce gerçekleşen rencide edici yayınların halen yayımlanmaya devam etmesinin habere konu kişinin hayatında yeni sayfa açmasını engelleyeceği muhakkaktır.

II. UNUTULMA HAKKININ HUKUKİ DAYANAĞI

Unutulma hakkı Anayasa ve kanunlarda doğrudan düzenlenen bir hak değildir²⁴. Ancak Anayasa m.5'te düzenlenen "*insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak*" ifadesiyle bireylerin maddi ve manevi varlığının gelişmesini engelleyici durumları ortadan kaldırma konusunda devlete pozitif bir yükümlülük yüklenmiştir. "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlığı altında düzenlenen Anayasa m.17/1, "*herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*" şeklindedir. Anayasa m.20/3 ile kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı koruma altına alınmaktadır. Dolayısıyla her ne kadar unutulma hakkı Anayasa'da doğrudan düzenlenmemiş olsa da Anayasa m.5, m.17/1 ve m.20/3 birlikte düşünüldüğünde unutulma hakkının dolaylı olarak Anayasa'da düzenlendiği söylenebilir. Öte yandan KVKK m.11/1-e bendi ile kişisel verileri işlenen kişi m.7'de öngörülen şartlar çerçevesinde, kişisel verilerinin silinmesini veya yok edilmesini isteyebilecektir. Bu hükmün uygulanabilmesi için kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması gerekir. Hüküm ile veri sorumlusunun ileride belki lazım olur düşüncesiyle verileri depolamasının önüne geçilmek istenmiştir²⁵. KVKK'de unutulma hakkı kelimesi geçmemesine rağmen 7. maddenin unutulma hakkını içerdiği kabul edilebilir.

²² Sayılı Avrupa Birliği Adalet Divanı, K. 131-12, T. 13.05.2014, (<https://www.mbkaya.com/hukuk/ab-unutulma-hakki-kararceviri.pdf>) (E.T. 05.06.2022).

²³ YILDIZ, Tuba; "Unutulma Hakkının Uygulanışı Açısından Arama Motorlarının Rolü", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S. 2, 2019, s. 406; Yavuz, s. 89.

²⁴ OCAK, Ayşenur, "Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 9, S. 33, 2018, s. 513.

²⁵ KÜZECİ, s. 245.

Kişinin rızası ve hâkimiyeti dışında internette bulunan videoları veya fotoğrafları ile kişi hakkında yapılan haberlerin sonsuza dek erişime açık olmasının veri sahibine ve topluma herhangi bir faydasının olmayacağı aşikârdır. Geçmişte hukuka uygun olarak yayılmış olsa bile kişiyi belirli ya da belirlenebilir kılmaya yarayan her türlü bilginin yıllarca dijital hafızalarda saklanması, kişinin yaşamının herhangi bir yerinde karşısına çıkma ihtimali barındırmakta ve kişinin geleceğini serbestçe şekillendirmesini engellemektedir. Bu bağlama unutulma hakkı ile kişinin kontrolünü yitirdiği kişisel verileri üzerinde bir nebze de olsa tekrar kontrol sağlanması amaçlanmaktadır²⁶.

Unutulma hakkı kapsamında bir içeriğe erişimin engellenmesi ancak ilgisi kişinin kendi talebiyle mümkündür²⁷. Hakkın doğası gereği üçüncü kişinin erişimin engellenmesi talep etmesi mümkün değildir²⁸. Mirasçılardan ise unutulma hakkına dayanarak erişimin engellenmesi talep edip etmeyeceği halen tartışılmaktadır²⁹. Ölmüş bir kimse hakkında kişilik hakkını ihlal edici yayınlar yapılması halinde, bu yayınlar ölmüş kimsenin eşinin, anne ve babasının kişilik haklarını edebilme potansiyeli barındırmaktadır. Ayrıca ölmüş kimsenin ergin olmayan çocuklarının gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle kanaatimce mirasçılar da unutulma hakkı kapsamında erişimin engellenmesi talebinde bulunabilmelidir. Nitekim Yargıtay, önüne gelen bir uyuşmazlıkta vefat eden kimsenin eşinin yaptığı başvuruya ilişkin, erişimin engellenmesi talep edilen internet yayınlarının bilirkişi vasıtasıyla incelenerek kişilik hakkı ihlali bulunması halinde erişimin engellenmesi kararı verilmesi gerektiğini belirtmiştir³⁰.

III. ULUSLARARASI HUKUKTA UNUTULMA HAKKI

A. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü

Kişisel verilerin korunması amacıyla Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (*General Data Protection Regulation, GDPR*) kabul edilmiştir. “Silme hakkı” başlıklı GDPR m.17 unutulma hakkına ilişkin temel kaynaktır³¹. Hü-

²⁶ SOYSAL, Tamer, “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 2019, S. 13, s. 348.

²⁷ NALBANTOĞLU, s. 589.

²⁸ NALBANTOĞLU, s. 589.

²⁹ NALBANTOĞLU, s. 589.

³⁰ Yar. 19. CD, E. 2019/23945, K. 2019/7563, 29.04.2019, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 01.18.2022).

³¹ DÜLGER, Murat, *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*, 3. Baskı, Hukuk Akademisi, İstanbul, 2020, s. 490.

kümde veri sahibinin kişisel verilerinin silinmesini talep edebileceği haller, veri sorumlusunun³² silme talebi karşısında uyması gereken usul ve silme talebinin işleme alınmayacağı istisnai haller sayılmıştır. Hükme göre “*kişisel verilere toplanma veya işlenme amaçlarıyla ilgili olarak artık gerek bulunmaması, veri sahibinin verisinin işlenmesine verdiği izni geri çekmesi ve işleme için başka bir yasal dayanak bulunmaması, veri sahibinin işleme faaliyetine itiraz etmesi ve işlemeye devam etmek için itiraza ağır basan meşru bir gerekçe bulunmaması, kişisel verilerin doğrudan pazarlama amacıyla işlenmesi halinde veri sahibinin itirazı, yasalara aykırı olarak veri işlenmesi, veri sorumlusunun tâbi olduğu birlik veya üye devletin iç hukukundaki yasal bir yükümlülüğe uyulması amacıyla veri silinmesinin zorunlu olması, bir çocuğa bilgi toplumu hizmetinin sağlanmasıyla ilgili olarak kişisel veri işlenmesi*” hallerinde veri sorumlusu kişisel verileri herhangi bir gecikmeye mahal olmaksızın silmekle yükümlüdür. GDPR’da unutulma hakkının düzenlenmesindeki temel amaç, hakkın sınırlarının çizilmesidir³³. GDPR, AB üyesi tüm ülkelerde uygulanır.

B. Birleşmiş Milletler Düzenlemeleri

Birleşmiş Milletler tarafından 1948 yılında kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 12. maddesi; kimsenin özel yaşamına, ailesine, konutuna, haberleşmesine keyfi olarak karışılmayacağını, şeref ve adına saldırlamayacağını ve herkesin bu gibi karışma ve saldırılara karşı yasa tarafından korunma hakkı olduğunu düzenlemektedir. Her ne kadar Bildirgenin bağlayıcılığı bulunmasa da özel hayat konusunda attığı temel, kendisinden sonraki ulusal ve uluslararası insan hakları belgelerinin hazırlanmasına öncülük etmiştir³⁴.

1966 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen, BM Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi ile mahremiyet hakkı düzenlenerek kişisel verilerin korunmasına ilişkin önemli bir adım atılmıştır. Sözleşme’nin 17. maddesi hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna, haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemeyeceğini, onurunun veya itibarının hu-

³² GDPR m.4/7; “yalnız başına veya başkalarıyla birlikte kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaçlar ve yöntemleri belirleyen gerçek veya tüzel kişi, kamu kuruluşu, kurumu veya diğer herhangi bir organdır; söz konusu işleme amaçları ve yöntemlerinin Birlik ya da üye devlet hukukuna göre belirlenmesi durumunda, kontrolör veya kontrolörün belirlenmesine özgü kriterler Birlik ya da üye devlet hukukuna göre belirlenebilir;”.

³³ NALBANTOĞLU, s. 594.

³⁴ KAMA IŞIK, Sezen, “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde Özel Yaşam ve Kavramın Sonraki İnsan Hakları Belgelerine Etkisi”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 1, 2022, s. 218-219.

kuka aykırı saldırılara maruz bırakılmayacağını ve herkesin bu tür saldırılara ve müdahalelere karşı hukuk tarafından korunma hakkına sahip olduğunu düzenlemektedir.

Beyanname ve sözleşmede yer alan; kimsenin özel yaşamına, konutuna, haberleşmesine, şeref ve itibarına saldırılamayacağı ve bu tür saldırılara karşı korunma hakkının olduğu düzenlemeleriyle dolaylı olarak unutulma hakkı koruma altına alınmaktadır.

IV. UNUTULMA HAKKI VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ARASINDAKİ İLİŞKİ

İfade özgürlüğü demokratik bir toplumda olması gereken temel değerlerden biridir³⁵. İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli niteliği düşünebilmesi ve düşündüklerini diğer insanlara aktarabilmesidir. Bireylerin düşüncelerini endişe duymadan özgürce ifade edebilmeleri toplumda hoşgörüyü artırır ve daha bilinçli nesiller yetişmesine katkıda bulunur³⁶. Demokratik bir toplum olmanın önemli gereklerinden birisi de ifade özgürlüğünün özel bir görünümü olan basın özgürlüğüdür³⁷. Basının görevi kamu yararı çerçevesinde gerçek ve güncel olaylara ilişkin bilgi vermek, düşünmeye sevk etmektir. Özgür bir siyasal ortamda devletin eylem ve işlemlerinin adli ve idari makamların denetimi altında olduğu kadar basının ve kamuoyunun da denetimi altında bulunması gerekmektedir³⁸. Basın, siyasal organların eylemlerini, kararlarını ve ihmallerini sıkı bir denetime tâbi tutarak demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlemlerini sağlar ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını kolaylaştırır³⁹. Basının susturulduğu bir toplumun totaliterleşmeye doğru evrileceği muhakkaktır. Nitekim Anayasa'nın "Basın Hürriyeti" başlıklı 28. maddesinde basının hür ve sansür edilemez olduğu düzenlenmektedir. Anayasa'nın "Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti" başlıklı 26. maddesi ile herkesin söz, yazı, resim veya başka şekilde tek başına veya toplu olarak düşünce ve kanaatlerini açıklama ve yayma hakkına sahip olduğu düzenlenmektedir.

³⁵ KÜZECİ, s. 95; YENİCE CEYLAN, s. 8.

³⁶ TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / SANCAKDAR, Oğuz / ÖNOK, Rıfat Murat, **İnsan Hakları El Kitabı**, Seçkin Yayıncılık, 5. Basım, Ankara, 2014, s. 383.

³⁷ AKKURT, Ali, **Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 1.

³⁸ AYM, Kadir Sağdıç Başvurusu, B. No: 2013/6617, 08.04.2015, (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

³⁹ AYM, Kadir Sağdıç Başvurusu, B. No: 2013/6617, 08.04.2015, Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

İfade ve basın özgürlüğü mutlak olmayıp belli şartlar dâhilinde sınırlandırılabilir⁴⁰. İfade ve basın özgürlüğü kullanılırken bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmemesi gerekir⁴¹. Kimileri için bilgilendirici olan bir yayın kimileri için rencide edici olabilir. Birileri ifade özgürlüğünü kullanırken başkalarının özel yaşamına saygı hakkını, kişisel verilerinin korunması hakkını ihlal edebilir. Basının daha fazla kitleye ulaşmak için dikkat çekici başlıklar kullandığı, sansasyonel ifadelere yer verdiği bilinmektedir. Ancak büyük şirketlerin ekonomik çıkarları bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme, özel yaşama saygı gösterilmesi haklarını ihlal etmemeli ve bu haklarına üstün tutulmamalıdır. Dolayısıyla unutulma hakkının korumayı amaçladığı kişinin manevi varlığını geliştirme hakkı, insan onuru, kişisel verilerin korunması hakkı, şeref ve haysiyetin korunması hakları ile ifade ve basın özgürlüğü arasında çatışma vardır⁴². Bu bağlamda kamu yararı ile özel yarar yani ifade özgürlüğü ve unutulma hakkının çatışması söz konusudur⁴³.

İfade özgürlüğü, basın özgürlüğü kural erişimin engellenmesi ve unutulma hakkı kapsamında yayınların silinmesi ise istisnadır. Bazı durumlarda insan onurunun korunması ifade özgürlüğünün sınırlanması ile sağlanabilecektir⁴⁴. Kişinin maddi ve manevi varlığını koruyup geliştirebilmesi, itibarını koruyabilmesi amaçlarıyla bir yayına erişim engellenirken ifade özgürlüğünün özünü yok edecek uygulamalara sebep olunmamalıdır⁴⁵. Bir yayına erişimin engellenmesi kararı verildiğinde yalnızca yayın sahibi ya da ifade sahibinin özgürlüğü kısıtlanmamakta, ayrıca o yayına erişme hakkı olan tüm toplumun bilgiye erişme hakkı da kısıtlanmaktadır⁴⁶.

Uygulamada bireyler unutulma hakkı gerekçesiyle 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun⁴⁷ m.9'a⁴⁸ dayanarak İçeriğin ya-

⁴⁰ KARAN, Ulaş, **İfade Özgürlüğü - Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi 2**, Avrupa Konseyi, Ankara, 2018, s. 103.

⁴¹ AYM, Mustafa Sezgin Tanrıkulu vd. Başvurusu, B. No: 2014/3986, 02.04.2014, (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

⁴² DÜLGER, s. 499.

⁴³ KAHRAMAN, Zafer, **Unutulma Hakkı**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022, s. 57.

⁴⁴ TÜMAY, Murat, "Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğü Kavramı, İçeriği ve Sınırlarının Belirlenmesi Sorunu", **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, S. 2, 2019, s. 121.

⁴⁵ TURGUT, Cemile, **Kişilik Hakkının bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 273.

⁴⁶ TURGUT, s. 272.

⁴⁷ RG. 23.05.2007, S. 26530.

yından çıkarılması veya erişimin engellenmesi talebinde bulunmaktadır. Hükme göre kişilik hakları ihlal edilenler içeriğin yayından çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini isteyebilirler. Erişimin engellenmesi kararı ceza değil tedbirdir⁴⁹. Erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanabilmesi için yayının içeriğinde kişilik haklarına ilişkin bir suç unsurunun bulunması aranmamaktadır. Ancak yayın içeriğinde suç varsa dahi bu suça ilişkin yapılacak muhakemenin sonucu beklenmeden bir koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Kişilik haklarına saldırı içeren bir yayın hakkında gecikmeksizin erişimin engellenmesi kararı verilmesi ve bu kararın tatbiki kamu düzeninin korunması ve kişilik haklarının korunması açısından elzemdir. Erişimin engellenmesi kararı verilirken ifade ve basın özgürlüğü ile toplumun haber alma özgürlüğünün zedelememesi önemlidir.

İnternet haber arşivleri araştırmacılar, hukukçular ve tarihçiler için önem taşıyan verilerdir. Dolayısıyla bireylerin kişilik hakkının ihlal edildiği her durumda internet yayınına erişimin engellenmesi yerine unutulmayı etkin kılacak farklı yollara başvurulabilir. 5651 sayılı Kanun'un 6518 sayılı Kanun ile değiştirilen 9. maddesi ile erişimin engellenmesi kapsamının kişilik hakkı ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla uygulanacağını, zorunlu olmadıkça internet sitesindeki yayının tamamına yönelik erişimin engellenmesi kararının verilemeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca haber ile kişi arasında bağ kuran kişisel verilerin silinmesi, haberin anonim hale getirilmesi, haber içeriğinin bir kısmına erişimin engellenmesi gibi haberin kişilik hakkı ihlali gerçekleştirilmeden yayında kalmaya devam etmesi gibi yöntemler benimsenebilir. Yargının görevi kişilik hakkı ihlali içeren yayınlara erişimi tamamen kaldırarak geçmişte meydana gelmiş olayların yeniden yazılması ve internet haber arşivinin tümüyle değiştirilmesi değildir⁵⁰.

Kişilik hakkı ihlalinin önlenmesi, ifade ve basın özgürlüğüne daha hafif müdahale ile sağlanabilecekse yayının tümüyle kaldırılması yoluna gidilmeme-

⁴⁸ 5651 sayılı Kanun m.9/1; "İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilir."

⁴⁹ GÖRKEMLİ, Burcu, **Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku'nda İnternet Erişiminin Engellenmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 119.

⁵⁰ Yar. 19. CD, E. 2021/633, K. 2021/2773, 10.03.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

lidir. Diğer bir deyişle kişilik hakkı ihlaline yol açan kişisel verinin anonim hale getirilmesi yeterli olacaksa, silme veya erişimin engellenmesi yoluna başvurulmaması daha uygun olacaktır⁵¹. Unutulma hakkı karşısında ifade özgürlüğünün sınırlandırılmaması için Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarıyla belirlenen ölçütler tam anlamıyla sağlanmalıdır. Kişilik hakkı korunmak istenen kişinin menfaati ile toplumun haber alma hakkından hangisinin daha baskın olduğu her somut olayda incelenerek bir sonuca varılmalıdır⁵². Bir başka deyişle çatışan haklar denge testine tabi tutulmalıdır⁵³. Aksi durum keyfi olarak ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına ve sansüre yol açabilecektir⁵⁴.

5651 sayılı Kanun uyarınca erişimin engellenmesi talep edilmesi halinde hâkim yalnızca başvuruçunun sunduğu delillere göre yirmi dört saat içinde karar verir. Bu yüzden erişimin engellenmesi talebi ilk bakışta haklılık var ise kabul edilir. Aksi halde savunma alınmadan, yalnızca iddia üzerinden hüküm kurulduğu için adil yargılanma hakkının ihlali oluşur⁵⁵. Çıplak fotoğrafların yayınlanması, henüz yargılama devam ederken ya da ortada yargılama yokken belli kimseleri katil ya da terörist olarak hedef gösterici yayınlar ilk bakışta kişilik hakkı ihlalinin var olduğu yayınlardır. Erişimin engellenmesi talep edilen yayınlarda ilk bakışta kişilik hakkı ihlali olduğu anlaşılıyorsa yayın içerikleri bilirkişi vasıtasıyla incelenmelidir⁵⁶. Erişimin engellenmesi yolu çekişmesiz yargı yolu olduğu için silahların eşitliği ilkesini zedelemektedir. Erişimin engellenmesi kararına itiraz halinde de yalnızca itiraz edenin sunduğu delillere dayanılarak inceleme yapılır⁵⁷.

Unutulma hakkı kapsamında erişimin engellenmesi ya da basılı yayının toplatılması kararı verilebilmesi için gereken şartları yayımdan kaldırılması talep edilen bilgi, söz konusu bilginin ilk yayımlandığı tarihin üzerinden geçen zaman ve habere konu kişi olarak üç başlık altında inceleyeceğiz.

⁵¹ Kahraman, s. 58.

⁵² KÜZECİ, s. 96.

⁵³ Ocak, s. 520;; Turgut, s. 260.

⁵⁴ TURGUT, s. 273.

⁵⁵ Gözler, Kemal, "Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanununun 9'uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi" **Rona Aybay'a Armağan Legal Hukuk Dergisi**, 2014, C. 1, Özel Sayı, 1072-1074.

⁵⁶ Yar. 7. CD, E. 2021/20316, K. 2021/14118, 02.11.2021; Yargıtay, 7. CD, E. 2021/18614, K. 2021/13212, 21.10.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

⁵⁷ AYM, Ali Kırık Başvurusu, B. No: 2014/5552, 26.10.2017, (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

A. Bilgi

Unutulma hakkı kapsamında bir yayın hakkında erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için haber içeriğinin olgusal gerçekler içerip içermediği, kamu yararına katkısı, tarihsel veri olarak kabulü, haber içeriğinde kişilik haklarına saldırı olup olmadığı her somut olay nezdinde incelenmelidir.

Anayasa Mahkemesi, erişimin engellenmesi talebinin reddinin şeref ve itibarının korunması hakkını zedelediği iddiasıyla önüne gelen uyuşmazlıkta, on bir yıl önce yayımlanan haberin kişi hak ve özgürlükleri konusunda Yargıtayın yaklaşımını ortaya koyduğunu, haberin güncel ve kamuoyunu ilgilendirdiğini, başvurunun soyadının yalnızca ilk harfine yer verildiği için haberi ulaşılabılır kılan kişisel verilerin silindiğini tespit edilmiştir. Bu bağlamda, başvurunun beraat etmiş olmasının önemi olmaksızın erişimin engellenmesi talep edilen haberin unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmesini zorunlu kılacak unsurların bulunmadığı belirtilmiştir. Mahkemeye göre kişinin manevi bütünlüğünün korunması ile basın ve ifade özgürlüğü, halkın bilgiye ulaşma ve haber alma hakkı birlikte değerlendirildiğinde erişimin engellenmesi talep edilen yayının yayımlanmaya devam etmesiyle adil bir denge kurulmuştur⁵⁸. Başvuru konusu haberde gözaltı nedeni bulunmadan gözaltına alınan kişinin yirmi dört saat sonra ifadesi alınmaksızın serbest bırakılmasının hürriyeti tehdit suçunu oluşturduğu belirtilmektedir. Her ne kadar haber on bir yıl önce yayımlanmış olup güncelliğini yitirmiş olsa da haber gözaltı tedbiri hakkında kolluk görevlileri tarafından uygulanması gereken kurallar hakkında olup haberin yayımlanmaya devam etmesinde kamu yararı bulunmaktadır.

Başvurucu, ad ve soyadının açıkça yazılarak kendisi hakkında “*Mendilci kızları tacize 56’şar yıl*”, “*Taciz iddiası ile 3 kişi tutuklandı*” ve “*Tacizcilere 56’şar yıl*” başlıklarıyla yapılan haberlere erişimin engellenmesini talep etmiştir. Sulh ceza hâkimliği; başvuru konusu haberlerin basın özgürlüğü sınırları içinde kaldığını, başvuranın kişilik hakkının ihlal edilmediğini ve başvurucuyu küçük düşürecek ibarelere yer verilmediğini belirterek erişimin engellenmesi talebini reddetmiştir. Başvurucu, erişimin engellenmesi talebinin reddi kararına yaptığı itirazın reddedilmesi üzerine kanun yararına bozma yoluna başvurmuştur. Yargıtay, haberin basın özgürlüğünün sınırları içinde değerlendirilemeyeceğini belirterek başvuruda belirtilen URL adreslerine erişimin engellenmesine karar vermiştir⁵⁹. Başvu-

⁵⁸ AYM, Fahri Göncü Başvurusu, B. No: 2014/17943, T. 05.10.2017 (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

⁵⁹ Yar. 19. CD, E. 2018/3164, K. 2018/8234, 05.07.2018, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

rucu söz konusu olay nedeniyle yargılandığı davadan 2008 yılında beraat etmiş ve beraat kararı 2013 yılında Yargıtay tarafından onanmıştır. Beraat eden başvuru-cunun adı *Google*'da aratıldığında 2006 yılında yayımlanan “tacizci” başlıklı haberler çıkması kanaatimizce de başvurunu halk nezdinde küçük düşürmekte ve kişilik haklarına saldırı niteliğindedir.

Sulh ceza hâkimliği, erişimin engellenmesi talep edilen bağlantının “*https*” uzantılı olduğunu ve somut olaydaki sosyal paylaşım hesaplarının yurt dışı uzantılı olup “*https*” uzantılı bağlantıların engellenmesinin mümkün olmadığını belirterek erişimin engellenmesi talebini reddetmiştir. Yargıtay ise sulh ceza hâkimliğince internet yayın uzantısına bakılmasına gerek olmaksızın yayında kişilik hakkı ihlali olup olmadığı ve kişilik hakkı ihlali var ise bu ihlalin basın özgürlüğü kapsamında kalıp kalmadığının araştırılması gerektiğini belirtmiştir. Nitekim erişim engellenmesi kararının uygulanmasının mümkün olup olmadığı, kararın Erişim Sağlayıcıları Birliği tarafından uygulanması aşamasında dikkate alınacak hususlardır. Somut olayda erişimin engellenmesi talep edilen yayında “*Deri kralının seks videosu paniği*”, “... *seks tuzağında 2. perde ellerinde kasetim var dedi: Kendi kendini ele verdi*”, başlıklı paylaşımların içeriklerinin basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir⁶⁰. Erişimin engellenmesi talep edilen haberde başvuru-cunun fotoğrafıyla birlikte başkalarının başvuru-cuyu müstehcenlik içeren görüntülerini yaymakla tehdit ettiği algısı oluşturabilecek ifadeler kullanılması basın özgürlüğü ile bağdaşmamaktadır.

Sezaryenle yapılması gerektiği halde normal doğum yapıldığı için bebeğin %98 oranında engelli doğduğuna ve daha sonra öldüğüne ilişkin yapılan haberlere ilgisi tarafından erişimin engellenmesi talep edilmiştir. Yargıtay, haberin sırf başvurunu kötüleme amacıyla yapılmadığını, başvuru-cunun isim ve kimlik bilgilerinin bulunmadığını böylece haberin basın özgürlüğünün sınırları içinde kaldığını belirterek erişimin engellenmesini talebini reddetmiştir⁶¹. Haberde başvuru-cunun isim ve kimlik bilgisi bulunmasa dahi haberde yer alan diğer bilgilerden yola çıkılarak bu bilgilerin belirlenebilir olup olmadığı tespit edilmeli ve güncellik, kamu yararı gibi diğer unsurlarla birlikte değerlendirilerek sonuca gidilmelidir. Sözgelimi erişimin engellenmesi talep edilen gazete, yerel gazete ise ve o şehirde ya da ilçede tek kadın doğum doktoru varsa, isim ve kimlik bilgileri haberde yazmasa dahi diğer şartlarında varlığı halinde unutulma hakkı gündeme gelmelidir.

⁶⁰ Yar. 7. CD, E. 2021/20314, K. 2021/14119, 02.11.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 01.11.2022).

⁶¹ Yar. 7. CD, E. 2021/20743, K. 2021/16395, 06.12.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 01.11.2022).

Erişimin engellenmesi talep edilen haberde “... *Barosu avukatlarından ..., devremülk şirketinin müşteri portföyünü gizlice ele geçirip, müşterilerden vekaletname alarak şirket aleyhine dava açmakla suçlanıyor*” şeklinde ifadeler yer verilmiş ve yerel mahkemece müstehcenlik ya da çıplak fotoğraflar gibi ilk bakışta kişilik haklarına saldırı olduğu belli olan hallerde erişimin engellenmesi kararı verilebileceği diğer hallerde, yani ilk bakışta kişilik hakkı ihlali olmayan durumlarda uyuşmazlığın çekişmeli yargı organları vasıtasıyla çözülmesi gerektiği gerekçesiyle erişimin engellenmesi talebinin reddine karar verilmiştir. Ancak Yargıtay, kanun yararına bozma başvurusunda bulunanın haberde işlediği iddia olunan suçtan beraat ettiğini, haberin güncelliğini yitirdiğini, bu nedenle haberin kişilik haklarını zedelediğini ve basın özgürlüğü sınırları içerisinde kalamayacağını belirtmiştir⁶². Kişinin unutulma hakkı kapsamında erişimin engellenmesi talebinin kabulü için habere konu suçtan beraat edip etmediğinin önemi bulunmamaktadır. Ancak Yargıtay pek çok kararında unutulma hakkının basın özgürlüğüne üstün sayılması için gereken diğer şartlar var ise başvuranın beraat etmesini de gerekçe olarak sunmaktadır. Beraat eden kimseler hakkında yapılan haberlerin yayımlanmaya devam etmesi, toplum tarafından geçmişte doğruluk ve gerçeklik payı varmış gibi algılanacak ve mahkûm olan kişi hakkında yayımlanan haberlere nazaran daha fazla rencide edici nitelikte olacaktır.

Erişimin engellenmesi talep edilen haber içeriğinde sağlık hizmetinin yerine getirilmesiyle ilgili yaşanan mağduriyete ve habere konu olayla ilgili olarak soru işaretlerinin devam ettiğinin belirtilmesi ifade ve basın özgürlüğünün sınırları içinde kalmaktadır. Ancak kamu hizmetinin tarafı olmayan, olaya tamamen yabancı, toplumu bilgilendirme ve aydınlatma amacı veya basın organı vasfı da taşımayan üçüncü kişilerin hakaret içerikli yorumlarının bulunduğu yayının herkesin anlık erişimine açık olması ifade özgürlüğünün sınırları dâhilinde bulunmamaktadır⁶³. Tarafsız olarak bir olayın aktarılmasından ibaret haberlere yapılan yorumların hakaret içerikli ve rencide edici olması halinde bu yayınlara erişimin engellenmesi kararının verilmesi yerindedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında bilim ve sanat hürriyeti ile unutulma hakkı arasında sınır çizmiş ve unutulma hakkının kapsamını açıklamıştır. Karara konu olayda cinsel saldırı suçunun mağduru olan davacı; ceza yargılaması sürecinde uğradığı cinsel saldırı eylemini tüm açıklığıyla anlattığını

⁶² Yar. 19. CD, E. 2020/1787, K. 2021/468, 25.01.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

⁶³ Yar. 19. CD, E. 2020/5728, K. 2021/1705, 17.02.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

belirtmiş ve bu bilgilerin bulunduğu kararın mağdur ve sanığın ismi gizlenmeden bir kitapta yayınlanmasından bahisle isminin geçtiği tüm kitapların toplatılması ve manevi tazminat taleplerinde bulunmuştur. Davalılar karşı savunma olarak kitabın bilimsel eser niteliğinde olduğunu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da isimlerin gizlenmediğini, kitabın geniş kitlelere hitap etmediğini ve kitapta isim belirtmenin hukuka aykırı olmadığını belirtmişlerdir. Mahkemece kişinin rızası olmaksızın bir kitapta geçen isminin kişisel veri olduğu, dört yıl önce meydana gelen bir olayın mağdurunun adının açık bir şekilde kitapta yer alması halinde unutulma hakkının ve bunun sonucu olarak da davacının özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiği kabul edilmiştir. Ayrıca Yargıtay unutulma hakkının, internet yayınlarının yanı sıra kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik de kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir⁶⁴. Mahkeme kararlarından yararlanan bilimsel eserlerde, yargılamanın taraflarının ad ve soyadının açıkça belirtilmesi, bireylerin yargı makamına duyduğu güveni sorgulamasına neden olacak ve başkalarının öğrenmesi halinde utanç duyacakları olayları yargılama esnasında gizlemelerine yol açacaktır. Özellikle cinsel suç mağduru bireylerin yaşadıklarının ad ve soyadı belirtilerek yayımlanması mağdurların yaşadığı travmayı arttıracaktır.

1990'lı yıllarda öğrenciyken ülkücü grup içerisinde yer aldığı ve ülkücülük faaliyetleri sırasında hukuk fakültesi dekanını tehdit ettiği iddiası ile hakkında kamu davası açılan ve bu davada beraat eden kişi yirmi yıl sonra Danıştaya tetkik hâkimi olarak atanmıştır. Bahse konu kişi hakkında, ülkücülük faaliyetlerine katılan ve bu faaliyetleri esnasında tehdit fiilini gerçekleştiren bir kimsenin hâkim olarak atanmasının şaşırtıcı olduğu belirtilerek, bu kimsenin tarafsız ve bağımsız olarak hâkimlik mesleğini icra edemeyeceği algısı uyandırmaya çalışan köşe yazısı internet sitesinde ve gazete nüshasında yayımlanmıştır. Habere konu edilen kişi, söz konusu yayınlar nedeniyle kişilik haklarının saldırıya uğradığı iddiasıyla manevi tazminat davası açmıştır. İlk derece mahkemesi davanın reddine karar vermiştir. Yargıtay; tehdit suçuyla ilgili yapılan yargılamaya ilişkin haberlerin güncel ve kamuoyunu ilgilendiren bir husus olduğunu, haberin basın özgürlüğü sınırları içerisinde kaldığını ve davacının kişilik haklarına saldırıda bulunulmadığı gerekçeleriyle davanın reddi kararını onamıştır. Söz konusu kararda azınlık görüş; ad ve soyadının gizlenmemesi, olayın yirmi yıl önce yaşanması nedeniyle güncelliğini yitirmesi, basit bir tehdit suçundan beraat eden kişinin sonradan hâkim olarak atanmasının kamuoyunu ilgilendiren bir

⁶⁴ Yar. HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679, 17.06.2015, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 02.08.2022).

husus olmaması nedenleriyle unutulma hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir⁶⁵.

Kanaatimizce kişinin, yirmi yıl önceki yargılanmasının beraat ya da mahkûmiyetle sonuçlanması arasında fark olmaksızın, siyasi görüşlerine atıfta bulunularak mesleğini tarafsız ve bağımsız olarak yerine getiremeyeceği algısı oluşturulması kişilik haklarına saldırı niteliğindedir. Ancak somut olay nezdinde değerlendirildiğinde Yargıtay kararının odak noktasını davacının öğrencilik dönemindeki siyasi görüşü yerine yargılandığı tehdit eylemi oluşturmaktadır. Davacı, hâkimlik mesleğini icra etmekte olup yerine getirdiği görevin ehemmiyeti ve halk nezdinde uyandırdığı algı düşünüldüğünde haberin kamuoyu ilgisini yitirdiği söylenemez.

B. Zaman

Hukuka uygun olarak yayımlanan içeriklerin, belli bir zaman geçtikten ve güncelliğini yitirdikten sonra halen yayımlamaya devam etmesi halinde, habere konu kişinin şeref ve itibarı zedelenmektedir. Unutulma hakkının temelinde de, güncelliğini yitiren ve kamuoyunun ilgisini çekmeyen yayınlara erişimin, ilgilinin talebi halinde engellenerek şeref ve itibarın korunmasıyla birlikte kişinin geçmişe takılı kalmadan geleceğe yönelik plan yapabilmesi yatmaktadır. Güncelliğini kaybeden yayınların yayımlanmasını gerektirir başka sebepler bulunmadıkça halen yayımlanmaya devam etmesi internet haber arşivinin gereksiz yere meşgul edilmesine yol açacak ve kamu yararına herhangi bir katkı sağlamayacaktır. Daha önce açıklandığı üzere unutulma hakkı mevzuatta doğrudan düzenlenmemiş olup Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi tarafından konulan kıstaslara göre çıkarımlar yapılmaktadır. Yargıtay ve Anayasa Mahkemesince unutulma hakkıyla ilgili olarak bu zamana değin verilen kararlarda net bir süre kıstası konulmamış olup diğer kıstaslarla birlikte değerlendirilerek haberin güncelliğine ve halkın habere ilgisinin devam edip etmemesine göre hüküm kurulmaktadır.

Anayasa Mahkemesi N.B.B. Başvurusu'nda, uyuşturucu kullanırken yakalanan başvuranın 1998 ve 1999 yıllarında hakkında yürütülen ceza davasına ilişkin bilgilerin internet üzerinden kolaylıkla ulaşılabilir olması nedeniyle özel hayatının ve iş yaşamının olumsuz etkilendiğini ve itibarının zedelenildiğini, böylece şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, olayın başvuru tarihi itiba-

⁶⁵ Yar. 4. HD, E. 2017/2479, K. 2020/30, 14.01.2020, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 09.01.2022).

rıyla on dört yıl önce gerçekleştiğini ve güncelliğini yitirdiğini, ayrıca toplumsal açıdan haber niteliğinin devam etmediğini ve haberin geleceğe ışık tutacak nitelikte bir haber olmadığını belirtmiştir. Mahkemeye göre internetin sağladığı ulaşılabilirlik, internetin yaygınlığı, haber ve düşüncelerin depolanmasındaki ve muhafazasındaki kolaylık göz önünde bulundurulduğunda yayımlandığı tarihte belirli ağırlık eşliğini aşmayan ve kişinin kendi eylemlerinin neden olduğu haber ve yazıların internette uzun süre ulaşılabilir olması halinde kişinin şeref ve itibarı zedelenebilecektir⁶⁶. Uyuşturucu kullanırken yakalan kişinin hakkında yapılan haberler on dört yıl boyunca yayımlanmış ve artık güncelliğini yitirmiştir. Bu yayınların erişimin engellenmesi talebi reddedilerek yayımlanmaya devam etmesinin başvurunun hayatında temiz bir sayfa açmasını engelleyeceği muhakkaktır.

Yargıtay on dört yıla yakın süre yayında kalan haberin, olayın gerçekleşme tarihinde haber değeri taşıdığını ve kamu yararına katkıda bulunduğunu ancak haberdeki bilgilerin tarihsel olarak saklanma zorunluluğu bulunmadığı, haberin güncelliğini kaybettiği, kamu davasının beraat ile sonuçlandığı ve eski tarihli haberin toplum tarafından bilinmesinde başvuru tarihi itibarıyla kamu yararı bulunmadığı gerekçeleriyle haberin halen yayımlanmaya devam etmesinin başvuranın kişilik haklarını zedelediğini ve unutulma hakkı kapsamında kaldığını belirtmiştir⁶⁷. Ayrıca beraat ile sonuçlanan ceza yargılamasına ilişkin haberlerin yayında kalmaya devam etmesi okuyucular nezdinde suç işlenmiş gibi bir algı yaratacaktır.

Yirmi iki yıl önce gerçekleşen eylem nedeniyle yargılanan kimse hakkında “*kamu kurumunda görev yapan ve cinsel istismarcı M.L. kim*” başlıklı haberin yazarı hakkında hakaret suçundan yargılama yapılmıştır. Yazar haber içeriğinin gerçeği yansıttığını, tahkir edici bir dil kullanılmadığını ve basının haber verme hakkının sınırları içinde kaldığını savunmuştur. Yargıtay; haberin güncelliğini yitirdiğini, haberde bahsedilen kişinin işlediği suçun göreviyle ilgisi olmadığını, bu haberin öğrenilmesinde kamuoyu menfaatinin bulunmadığını, medya aracılığıyla karalama kampanyası yapılmasının çağdaş hukuk anlayışıyla bağdaşmayacağını belirtmiştir⁶⁸. Yargıtaya göre haberde bahsedilen kişinin unutulma hakkı kapsamında gerekli önlemlerin alınmasını talep etme hakkı vardır ve yazıda kullanılan ifadeler muhatabın onur, şeref ve saygınlığı rencide edici niteliktedir.

⁶⁶ AYM, N.B.B. Başvurusu, B. No: 2013/5653, T. 03.03.2016 (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

⁶⁷ Yar. 19. CD, E. 2020/2249, K. 2021/1700, 17.02.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

⁶⁸ Yar. CGK, E. 2016/1169, K. 2018/490, 30.10.2018, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 01.11.2022).

Yirmi iki yıl önce suç işlemiş ancak artık yeni bir hayata başlamak isteyen kimse hakkında yapılan haberlerin halen yayımlanmaya devam etmesi halinde bu kimsenin işlediği suç halk nezdinde unutulmayacak ve bu kimsenin hayatı boyunca “istismarcı” yaftasıyla anılmasına sebep olacaktır.

Yargıtay bir kararında iki yıl önce gerçekleşen olaya ilişkin erişimin engellenmesi talep edenin tanınmış kişi olması ve toplumun erişimin engellenmesi talep edilen habere olan ilgisinin halen devam ettiği gerekçesiyle ilgili haberin unutulma hakkı çerçevesinde kalmayacağına kararı vermiştir⁶⁹. Haber içeriğinde kişilik haklarına saldırı olmadığı müddetçe iki yıl gibi kısa bir zaman önce yayımlanmaya başlayan haber hakkında erişimin engellenmesi kararı verilmesi basın özgürlüğüne orantısız müdahale oluşturacaktır.

Yargıtaya göre üzerinden dokuz yıl geçen olay güncelliğini yitirmekte olup artık haberin doğru ve gerçek olmasının önemi bulunmamaktadır. Erişimin engellenmesi talep edilen haberin güncelliğini yitirmiş olması tek başına yeterli olmamakta, kamu yararı için gelecekte hatırlanmasının gerekip gerekmediği, istatistiki açıdan değerlendirilme işlevinin varlığı, haberin tarihsel değerinin bulunup bulunmadığı, habere konu kişinin tanınırlığı hususları birlikte değerlendirilerek sonuca varılmaktadır⁷⁰.

C. Habere Konu Kişi

Tanınmış kimselerle ilgili haberler, tanınmamış kimselerle ilgili yapılan haberlere nazaran toplumun daha çok ilgisini çekmektedir ve bu tür haberlerin haber değeri daha fazladır. Unutulma hakkı kapsamında erişimin engellenmesi kararı; ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve toplumun haber alma hakkını engellediği için istisnai bir yoldur. Özellikle siyasi kimliğe sahip kimseler ile kamu görevini yerine getiren kimselerin eylemlerini toplumun bilmesinde kamu yararı bulunmaktadır ve bu kimselerin eleştirilebilirlikleri diğer vatandaşlara göre daha fazladır⁷¹. İnsanların haklarında yapılan her olumsuz habere erişimin engellenmesi kararı verilmesi halinde ifade ve basın özgürlüğünden ve özgür bir siyasal ortamın varlığından söz edilemeyecektir.

⁶⁹ Yar. 19. CD, E. 2020/6868, K. 2021/1703, 17.02.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 05.08.2022).

⁷⁰ Yar. HGK, E. 2014/4-56, K. 2015/1679, 17.06.2015, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 02.08.2022).

⁷¹ TÜMAY, Murat, “Kişilik Hakları ve Basın Hürriyeti Çatışmasında İfade Hürriyeti Dengesi”, **Anayasa Yargısı**, C. 31, S. 1, 2015, s. 369.

Anayasa Mahkemesine yapılan A. B. ve V. B. Başvurusu'nda, siyasi kimliğe sahip başvuru sahipleri, iş ilişkisi nedeniyle çıkan kavganın adli makamlara intikal etmesi sonucu yayımlanan haberlere erişimin engellenmesini talep etmişlerdir. Anayasa Mahkemesi başvuru tarihinde haberin yayım tarihinin üzerinden yedi yıl bir ay geçtiğini, hakkında haber yapılan kişilerin kimlikleri de göz önüne alındığında haberin güncelliğini ve kamuoyu ilgisini yitirmediğini belirterek başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir⁷². Başvuru konusu olayda haberin gerçeğe aykırı olduğu iddia edilmemiştir. Siyasi kimliğe sahip kişiler hakkında yapılan haberler toplumun bilgilendirilmesini sağlar ve siyasi partiler hakkında fikir edinilmesine katkıda bulunur. Olayın üzerinden yedi yıl bir ay geçmiş olması hususu da birlikte değerlendirildiğinde erişimin engellenmesi talebinin reddi kararıyla basın özgürlüğü, bilgiye ulaşma hakkı ve kişilerin manevi bütünlüğünün korunması hakları arasında adil bir denge kurulduğu kanaatindeyiz.

Sosyete hayatında tanınmış bir kimse 2018 yılında yayımlanan habere ilişkin olarak 2020 yılında erişimin engellenmesini talep etmiştir. Erişimin engellenmesi talebi sulh ceza hâkimliğince reddedilmiştir. Yargıtay, haberin güncelliğini koruduğu ve habere konu kişinin sosyete hayatında tanınmış bir kimse olması nedeniyle başvuru konusu habere toplumun ilgisi devam ettiği gerekçeleriyle erişimin engellenmesini talebinin reddi kararını yerinde bulmuştur⁷³. Yargıtayın iki yıl önce gerçekleşen ve habere konu kişinin toplumda tanınmış kişi olması nedeniyle erişimin engellenmesi talebinin reddi kararı aleyhine yapılan kanun yararına bozma istemini reddetmesi Anayasa Mahkemesi kararları ile aynı doğrultudadır. Aksinin kabulü halinde hakkında olumsuz haber yapılan her birey unutulma hakkının bulunduğu bahisle erişimin engellenmesi talebinde bulunacak ve habere erişim engellenecektir. İfade ve basın özgürlüğü yalnızca düşüncüyü açıklamayı değil, aynı zamanda toplumun bilgiye, güncel olaylara erişmesini de kapsar.

Anayasa Mahkemesi A. A. ve Ş. A. Başvurusu'nda başvuru tarihi itibarıyla haberin yayım tarihinin üzerinden beş yıl üç ay geçtiğini, haberin güncelliğini yitirmediğini ve kamuoyu ilgisinin devam ettiğini; bu nedenle unutulma hakkı kapsamında değerlendirilmeyi zorunlu kılabilecek şartların ve derece mahkemesinin takdir yetkisine müdahaleyi gerektirecek bir durumun oluşmadığını belirt-

⁷² AYM, A. B. ve V. B. Başvurusu, B. No: 2014/4141, 04.10.2017 (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

⁷³ Yar. 19. CD, E. 2020/6868, K. 2021/1703, 17.02.2021, (Kazancı İçtihat ve Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

miştir⁷⁴. Sulh ceza hâkimliği erişimin engellenmesi talebinin reddi gerekçesi olarak ilgili haberlerin yayımlanmasında kamu yararı olduğunu, halka mâl olan kişilerle siyasal ve idari yaşam içindeki kişilerin hayatlarının toplumun ilgisini çektiği, okuyucunun dikkatini çekebilmek için haberi ilginç hale getirmenin basın hakkı ve görevi olduğu, yayınların içeriğinin bütün olarak değerlendirildiğinde hukuka uygun olduğunu ve basın özgürlüğü kapsamında kaldığını belirtmiştir. Ancak ilgili olay bir kişinin ölümüyle gerçekleşmiş, başvuruculardan birisi beraat etmiş, diğeri on yıl kasten öldürme suçundan ceza almıştır. Başvurucular ortak çocuklarının olduğunu, internette yer alan haberlerin yeni bir hayata başlamalarını engellediğini ifade etmiştir. Şöyle ki erişimin engellenmesi talep edilen yayınlarda “*yasak aşk cinayetine 10 yıl hapis*”, “*birçok kez cinsel ilişkiye girdim*”, “*yasak aşk cinayetinin zanlıları hâkim karşısında*”, “*öğretmenin katili sevgilisinin eşi çıktı*”, “*cinsel ilişkiye girdim, dost hayatı yaşamadık*” gibi başlıklar ve ifadeler kullanılmıştır. Karar tarihi itibarıyla olayın üzerinden sekiz yıl geçmiştir ancak halen başvurucuların ismi arama motoruna yazıldığında belirtilen başlıklar çıkmaktadır. Ayrıca öğretmen olan başvurucular, topluma mal olan ve siyasal ve idari yaşamda yeri olan kişiler değildir. Erişimin engellenmesi talebi reddedildiği için halen Anayasa Mahkemesi kararlarında başvurucuların isimleri gizlenmeden yer almaktadır. İlgili haberlere erişimin engellenmemesi ve başvurucuların isimlerinin gizlenmeden mahkeme kararının yayımlanması kanaatimizce başvurucuların Anayasa m.17’de düzenlenen kişinin manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkını Anayasa m.20/3’te düzenlenen kişisel verilerin silinmesini talep etme hakkını ihlal etmekte ve Anayasa m.5’te düzenlenen devletin temel amaç ve görevleri arasında yer alan “insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak” hükmüne aykırılık oluşturmaktadır.

SONUÇ

Kişinin hakkında yapılan haberlerin internet ortamında süresiz olarak tutulmasının kişiye ve topluma bir faydası bulunmamaktadır. Kişilik haklarına saldırı taşıyan ya da yayımlandığı tarihte doğruluk payı bulursa da zaman geçtikçe kamuoyu ilgisinin azaldığı ve yalnızca habere konu kişinin yaşamını etkileyen haberlerin unutulma hakkı kapsamında internetten çıkarılması mümkündür. Bireyler unutulma hakkını kullanırken ifade ve basın özgürlüğü ile toplumun bilgiye erişme hakkı zedelenmemelidir. Basının görevi, doğru ve güncel

⁷⁴ AYM, A.A. ve Ş.A Başvurusu, B. No: 2014 /18260, 04.10.2017, (Kararlar Bilgi Bankası) (E.T. 06.08.2022).

olayları tarafsız şekilde yayınlamak, böylece halkın bilgilendirilmesini sağlamaktır. İfade ve basın özgürlüğünün zedelenmemesi ve bilgiye erişim hakkının kısıtlanmaması amacıyla Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi tarafından bir yayının internetten çıkarılması için belli ve benzer kıstaslar öngörülmüştür. Yargıtay'a ve Anayasa Mahkemesine göre bir internet yayınının unutulma hakkı kapsamında internetten çıkarılabilmesi için yayının içeriği, yayında kaldığı süre, tarihsel bir veri olarak kabul edilememesi, güncelliğini yitirme, yayının kamu yararına katkısı, habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı ve toplumun ilgili yayına yönelik ilgisi her somut olay nezdinde incelenmelidir. İfade ve basın özgürlüğüne orantısız müdahale oluşturmaması için bir yayın hakkında erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için sayılan şartların tümünün sağlanması gerekmektedir. Söz gelimi herhangi bir olayın üzerinden on yıl geçmesine rağmen yargılama halen devam ediyorsa ya da şüpheliler henüz tespit edilememişse ilgili haberlerin yayımlanmasında kamu yararı bulunmaktadır. Tanınmış kimselerle ilgili haberler tanınmamış kimselerle ilgili haberlere göre kamuoyunun daha fazla ilgisini çekmektedir. Dolayısıyla tanınmış kimselerle ilgili haberler tanınmamış kimselerle ilgili yapılan haberlere nazaran güncelliğini daha geç yitirecektir.

Unutulma hakkı ile kişinin maddi ve manevi bütünlüğünü koruması, itibarının korunması sağlanır. Ayrıca kişinin özel yaşam alanına dâhil olan kişisel verilerine sınırsız kimsenin erişmesi engellenir. Kişi, unutulma hakkını kullanarak yayından kaldırılmasını talep ettiği yayın, kişinin kimliğini belirli veya belirlenebilir kılmaktadır. Bu noktada kişisel veri güvenliğinin ve kişisel verilere saygının sağlanabilmesi için toplumun bu konuda bilinç kazanması önemlidir. Başkalarına ait verilerin gerek basın organlarıncaya gerek basınla ilgisi olmayan bireylerce depolanıp yıllar sonra ifşa edilmesi halinde kişinin yargı makamlarına başvurarak ilgili yayının internetten çıkarılması sürecinde kişilik hakları saldırıya uğrayacak ve bu durum hayatını etkileyebilecektir. Nitekim Yargıtay ve Anayasa Mahkemesine göre de geçmişte işlenen suçlar bakımından yapılan haberlerde unutulma hakkının kullanılabilmesi için yargılamanın beraat ya da mahkûmiyetle sonuçlanması arasında bir fark bulunmamaktadır. Çünkü unutulma hakkı kişinin geçmişinden boyunduruğu altında yaşamak zorunda kalmadan temiz ve yeni bir sayfa açma olanağı sağlar.

Hakem Değerlendirmesi : Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması : Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek : Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review : *Externally peer-reviewed.*

Conflict of Interest : *The author has no conflict of interest to declare.*

Grant Support : *The author declared that this study has received no financial support.*

KAYNAKÇA / REFERENCES

AKKURT, Ali, **Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

AKKURT, Sinan Sami, “17.06.2015 Tarih, E. 2014/4-56, K. 2015/1679 Sayılı Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı ve Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde ‘Unutulma Hakkı’”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2016, C. 65, S. 4, s. 2605-2635.

APAYDIN, Cengiz, **Basın, Televizyon ve Radyo Yayınlarında: Cevap ve Düzeltme Hakkı, İnternette Erişimin Engellenmesi, Unutulma Hakkı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.

AYDIN, Akgül, “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: ‘Unutulma Hakkı’ ve AB Adalet Divanı’nın ‘Google Kararı’”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2015, S. 116, s. 11-38.

AYDIN, Akgül, “Danıştay Kararları Işığında Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması”, **Danıştay Dergisi**, 2013, S. 133, s. 21-45.

BİLİR, Faruk, “6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na İlişkin Değerlendirme ve İnternet Çağında Kişisel Verilerin Korunması”, **Anayasa Yargısı**, C. 37, S. 2, 2020, s. 305-342.

ÇELİK, Yeşim, “Özel Hayatın Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 8, S. 32, 2017, s. 391-410.

ÇINAR, Abdurrahim, “Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 13, S. 49, 2022, s. 551-584.

ÇIRAK, Ezgi; “Dijital Çağda Sonsuza Kadar Hatırlamaya Karşı: Unutulma Hakkı”, **Ceza Hukuku Dergisi**, C. 13, S. 36, 2018, s. 161-189.

ELMALICA, Hasan, “Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı”, **Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2016, C. 65, S. 4, s. 1603-1636.

FORDE, Aidan, “Implications of the Right to be Forgotten”, **Tulane Journal of Technology & Intellectual Property**, 2015, s. 83-131.

- GÖRKEMLİ, Burcu, **Yargı Kararları Işığında Türk Hukuku'nda İnternet Erişiminin Engellenmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- GÖZLER, Kemal, “Kişilik Haklarını İhlal Eden İnternet Yayınlarının Kaldırılması Usûlü ve İfade Hürriyeti: 5651 Sayılı Kanunun 9’uncu Maddesinin İfade Hürriyeti Açısından Değerlendirilmesi” **Rona Aybay’a Armağan Legal Hukuk Dergisi**, 2014, C. 1, Özel Sayı, s. 1059-1120.
- GÜNAY, Buket, “Kişilik Hakkı Perspektifinden Kadın Cinayetlerinde Hükümlünün Unutulma Hakkı”, **Yaşar Hukuk Dergisi**, 2021, C. 3, S. 2, s. 129-160.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN Muharrem, “Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2009, Y. 67, S. 4, s. 9-22.
- KABADAYI, Elif Sinem, **Dijital Çağda Hissedilen Unutulma İhtiyacı ve Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Yeni Bir Hak Olarak Unutulma Hakkı**, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2021.
- KAHRAMAN, Zafer, **Unutulma Hakkı**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022.
- KAMA IŞIK, Sezen, “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde Özel Yaşam ve Kavramın Sonraki İnsan Hakları Belgelerine Etkisi”, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 10, S. 1, 2022, s. 217-250.
- KAMA IŞIK, Sezen, **Avrupa Veri Koruma Hukukuna Anayasal Bir Bakış**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- KARAN, Ulaş, **İfade Özgürlüğü - Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi 2**, Avrupa Konseyi, Ankara, 2018.
- KOCA, Mahmut / İlhan, ÜZÜLMEZ, “**Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu (TCM m.135)**”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, C. 21, Özel S., 2019, s. 69-93.
- KÜZECİ, Elif, **Kişisel Verilerin Korunması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- NALBANTOĞLU, Seray, “Bir Temel Hak Olarak Unutulma Hakkı”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, 2018, Y. 9, S. 35, s. 583-605.
- OCAK, Ayşenur, “Hakları Dengelemek: Unutulma Hakkı İfade Özgürlüğüne Karşı”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 9, S. 33, 2018, s. 507-535.
- SOYSAL, Tamer, “Unutulma Hakkının Avrupa Birliği’nin Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde İncelenmesi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, 2019, S. 13, s. 339-422.
- SÖZÜER, Eren, **Unutulma Hakkı - İnsan Hakları Hukuku Perspektifinden Bir İnceleme**, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.
- TANSUĞ, Çağla, “İdare Hukuku Perspektifinden Unutulma Hakkı”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 2, 2021, s. 1565-1599.
- TEZCAN, Durmuş / ERDEM, Mustafa Ruhan / SANCAKDAR, Oğuz / ÖNOK, Rıfat Murat, **İnsan Hakları El Kitabı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

- TURGUT, Cemile, **Kişilik Hakkının bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.
- TÜMAY, Murat, “Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğü Kavramı, İçeriği ve Sınırlarının Belirlenmesi Sorunu”, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, S. 2, 2019, s. 117-130.
- TÜMAY, Murat, “Kişilik Hakları ve Basın Hürriyeti Çatışmasında İfade Hürriyeti Dengesi”, **Anayasa Yargısı**, C. 31, S. 1, 2015, s. 355-378.
- YILDIZ, Tuba; “Unutulma Hakkının Uygulanışı Açısından Arama Motorlarının Rolü”, **Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 2, 2019, s. 399-431.
- YAVUZ, Can, **İnternet’teki Arama Sonuçlarından Kişisel Verilerin Kaldırılması - Unutulma Hakkı**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020.
- YENİCE CEYLAN, Özge, “Unutulma Hakkının Basın Özgürlüğü Karşısındaki Konumu”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, C. 3, S. 2, 2021, s. 1-14.